

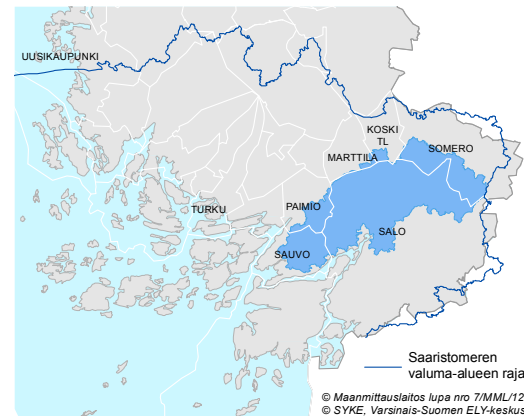

Halikonjoki, Uskelanjoki, Purilanjoki ja Sauvonjoki

Varsinais-Suomen vesistöt tutuiksi

Kuva: Sanna Tikander

Saarisjärven
valuma-alueen raja

© Maanmittauslaitos lupa nro 7/MML/12
© SYKE, Varsinais-Suomen ELY-keskus

Vesistöt tutuiksi sarjan esitteet:

- Aurajoki ja Raisionjoki-Ruskonjoki
- Halikonjoki, Uskelanjoki, Purilanjoki
ja Sauvonjoki**
- Kiskonjoki-Perniönjoki
- Laajoki, Mynäjoki, Hirvijoki ja Puttaanjoki
- Paimionjoki
- Saarisjärvi
- Sirppujoki, Velluanjoki ja Ihodenjoki

Jokilaaksoja ja perinnemaisemia

Halikonjoki, Uskelanjoki ja Purilanjoki virtaavat syvissä uomissa osittain jyrkkärinteisissä laaksoissa muutoin loivapiirteisessä maisemassa. Alueella on runsaasti peltoja ja hyvin vähän järviä. Maaperä on eroosioherkkä ja jyrkät rinteet sortuvat helposti. Joet laskevat Saarisjärveen Halikonlahden kautta. Alue on sekä kulttuurihistoriallisesti että luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä. Halikon- ja Uskelanjokilaaksot ovat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja Uskelanjoen valuma-alueella sijaitsevassa Rekijokilaaksossa on valtakunnallisesti arvokas laaja perinnemaisemakokonaisuus. Sauvonjoki saa alkunsa Paimiossa, josta se virtaa lounaseen Sauvon läpi ja laskee suurilta osin umpeenkasvaneeseen Eistilänlahteen.

Halikonjoki ja Purilanjoki

Halikonjoki alkaa Salon Kuusjoelta ja sen kokonaispituus on 41 km. Sen valuma-alue on 307 km². Halikonjoen valuma-alueella ei ole juurikaan järviä. Jokilaaksot, jotka muodostuvat vanhan merenpohjan kerrostuneista savikoista, on raivattu kauttaaltaan pelloksi. Joki kuuluuikin savimaiden jokityyppiin. Joen suuret virtaamavaihtelut lisäävät rantojen kulumista.

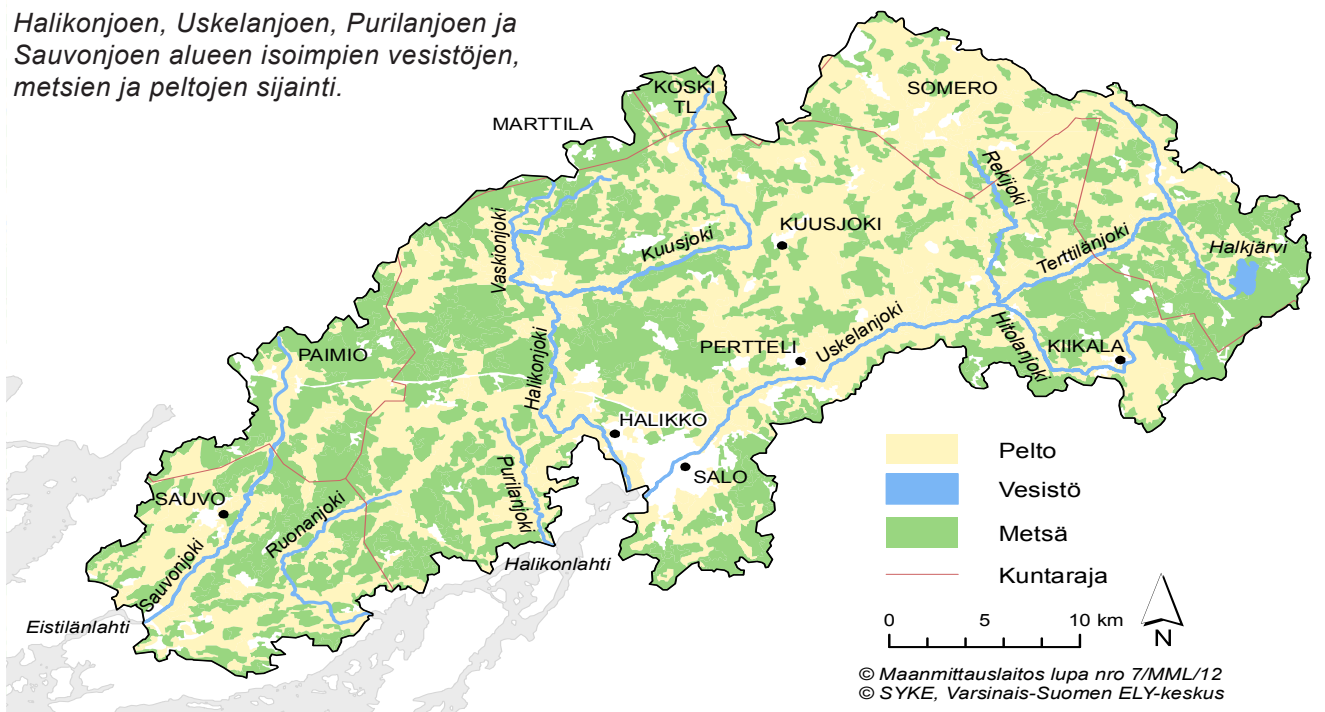
Halikossa sijaitseva **Purilanjoen** valuma-alue on kooltaan 83 km² ja on tyypiltään samankaltainen kuin Halikonjoen alue. Joki virtaa tehokkaasti viljelyn peltoalueen halki ja laskee Halikonlahden kautta mereen Rauvolanselän tuntumassa.

alue on 113 km². Sauvonjoen alaosan pellot ovat erittäin alavia, osittain mereltä vallattuja ja penkereillä suojattuja. Sauvonjoen suisto on vuosien saatossa mataloitunut ja umpeenkasvanut.

Halikonlahti

Halikonjoki ja Uskelanjoki laskevat Halikonlahteen Salon ja Halikon edustalla. Halikonlahti on matala ja kapea, noin 40 km pitkä Kemiönsaaren kahtia jakama merenlahti. Halikonlahti on pitkä ja kapea, jonka pohjukka on mataloitunut jokien tuoman kiintoaineksen vuoksi. Lahden kapeudesta ja matalikoista johtuen veden vaihtuvuus on vähäistä. Lahdenpohjukan merkittävin pistekuormittaja on Salon kaupungin jätevedenpuhdistamo. Suurin osa kuor-

Halikonjoen, Uskelanjoen, Purilanjoen ja Sauvonjoen alueen isoimpien vesistöjen, metsien ja peltojen sijainti.

Uskelanjoki

Uskelanjoen latvahaarat Rekijoki, Terttilänjoki, Mustjoki ja Hitolanjoki alkavat Somerolta ja Salon Kiiikalasta. Vesistön valuma-alue on 566 km². Suurin järvi on Terttilänjoen latvoilla sijaitseva Halkjärvi. Vesistön erikoispiirteinä ovat laskujoettomat harjuja lähdejärvet. Joen valuma-alueella on paljon peltoa ja intensiivistä maataloutta. Joki kuuluuikin savimaiden jokityyppiin.

Sauvonjoki

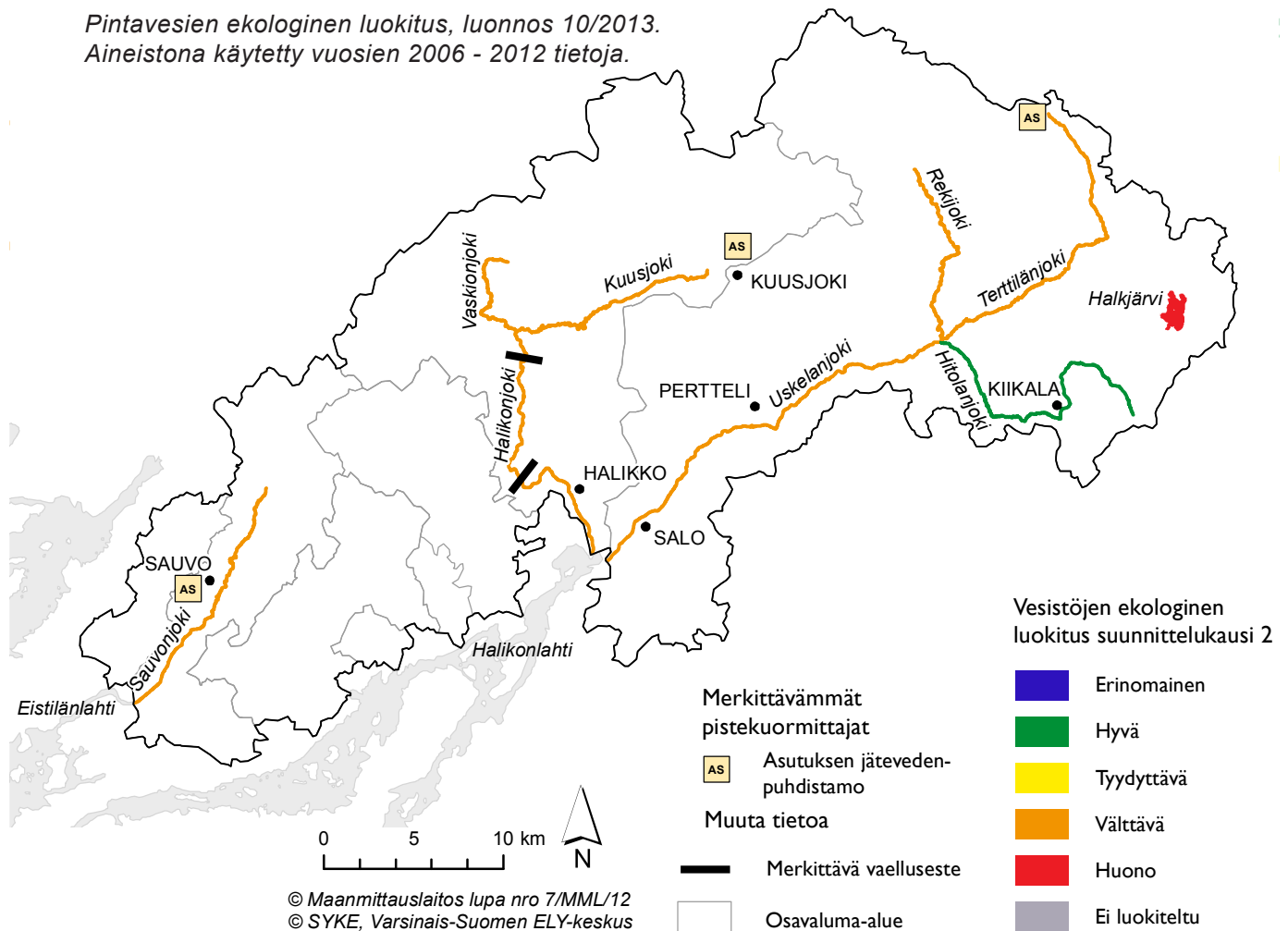
Sauvonjoki laskee Eistilänlahteen noin 7 km Sauvon kirkonkylästä lounaaseen, mistä se jatkaa matkaansa Saaristomereen umpeen kasvavien Eistilän- ja Kärkniemenlahtien läpi. Joen valuma-

mituksesta tulee kuitenkin lahden pohjukkaan laskevien Uskelan-, Halikon- ja Purilanjokien tuomana. Halikonlahden vesi on sameaa ja erittäin runsasravinteista. Lahdella esiintyy toisinaan korkeiksi nousevia ammoniumtyyppipitoisuuksia, runsaasti ulosteperäisiä bakteereita sekä pohjan hapettomuutta. Osin rehevyytensä ja mataluutensa takia Halikonlahti on Varsinais-Suomen parhaita lintuvesiä.

Vesistökuormituslähteet

Halikonjoen ja Uskelanjoen vesistöalueet ovat tyypillisiä maatalousvaltaisen alueen jokivesistöjä. Pistekuormituksen osuus vesistökuormituksesta on vähäinen, sen sijaan maatalous ja haja-asutus ovat merkittäviä kuormittajia. Lisäksi vesistöjen tilaa heikentää taajamien jätevesikuor-

Pintavesien ekologinen luokitus, luonnos 10/2013.
Aineistona käytetty vuosien 2006 - 2012 tietoja.

mitus. Uskelanjokea kuormittavat myös Someron kaupungin puhdistetut jätevedet, jotka heikentävät erityisesti Mustjoen tilaa vesistön latvaosissa.

Alueiden virkistyskäyttö

Uskelanjoki ja Halikonjoki ovat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Molempien vesistöjen virkistyskäyttö on merkittävää: jokialueet ovat arvokkaita ulkoilu- ja retkeilyalueina. Halikonjoen alaosaan on kunnostettu myös kalastuspaikkoja.

Viljelymaiseman ohella sekä Halikon-, että Uskelan maisemalle ovat tyypillisiä karut metsät, rehevät lehdot, mäet, puronotkot, koskipaikat ja jokivarsien perinnemaisemat. Lajistoltaan monipuolisin perinnemaisemakokonaisuus löytyy Rekijokilaaksosta. Sen polveilevat jokinotkot ovat jopa 30 metriä ympäröivää viljelytasankoa matalammalla ja muodostavat suotuisan elinympäristön lukuisille harvinaistuville kasvi- ja hyönteislajeille.

Pitkästä asutushistoriasta kertovat lukuisat muinaisjäännseläykset, joista merkittävimmät ovat löytyneet Halikon Rikalanmäeltä, jossa on sijainnut rautakautinen kauppapaikka.

Veden laatu

Halikonjoen, Uskelanjoen ja Sauvonjoen ekologinen tila on välttävä. Ainut hyvässä tilassa oleva joki on Uskelanjoen sivu-uoma Hitolanjoki. Jokien hygieeninen laatu vaihtelee ja on 2000-luvulla ollut keskimäärin välttävä. Ajoittain bakteerimäärät ovat kuitenkin olleet korkeita tai erittäin korkeita ja hygieeninen tila on ollut välttävä tai huono. Uskelanjoen vuosittainen Saaristomereen tuleva fosforikuormitus on vaihdellut 10:stä 78 tonniin ja typpikuormitus 215:sta 731 tonniin vuosina 1970 - 2012. Kuormitus vaihtelee vuosien ja vuodenaikojen välillä suuresti, mutta sekä fosfori- että typpikuormituksessa on 2000-luvulla laskeva suuntaus. Uskelanjoen alaosan fosforipitoisuus vuosien 2008 - 2012 aikana oli keskimäärin 187 µg/l ja typpipitoisuus 2062 µg/l. Uskelanjoen vesi on runsasravinteista ja hygieeniseltä tilaltaan ajoittain heikkoa.

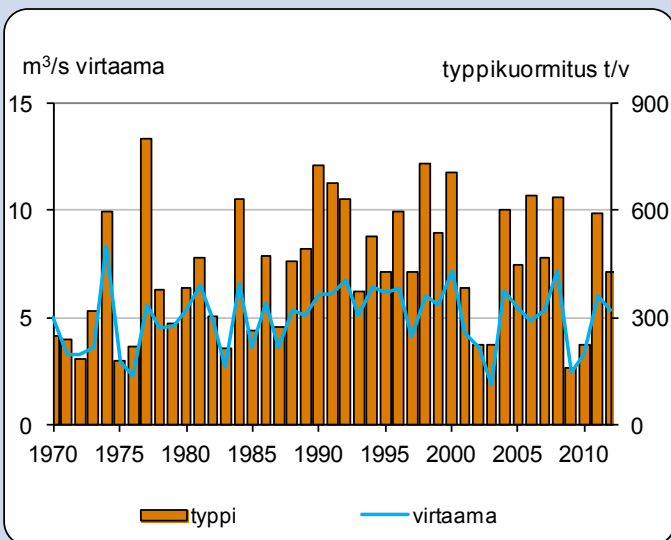
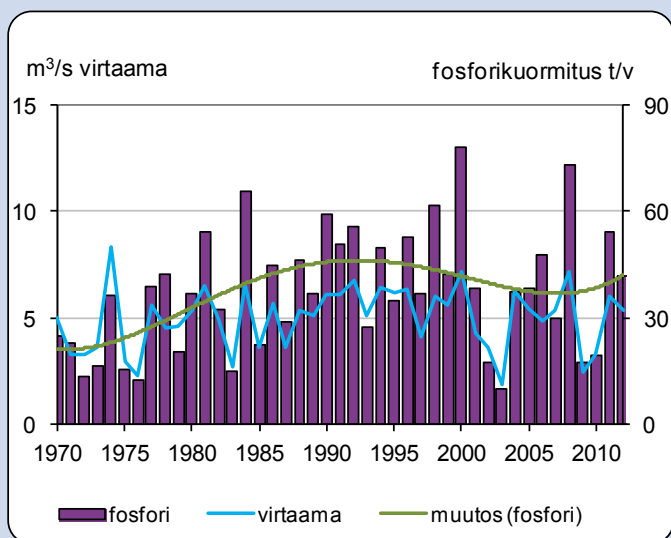
Halikonjoen alaosan fosforipitoisuus vuosien 2008 - 2012 aikana oli keskimäärin 174 µg/l ja typpipitoisuus 1532 µg/l. Joen virtaamaa ei mitata ja vesinäytteitä otetaan vain muutaman kerran vuodessa. Suomen ympäristökeskuksen vedenlaatumallin mukaan Halikonjoen fosforikuormituksen on ar-

vioitu vuosina 2008 - 2012 olleen keskimäärin 17 tonnia ja typpikuormituksen 222 tonnia vuodessa.

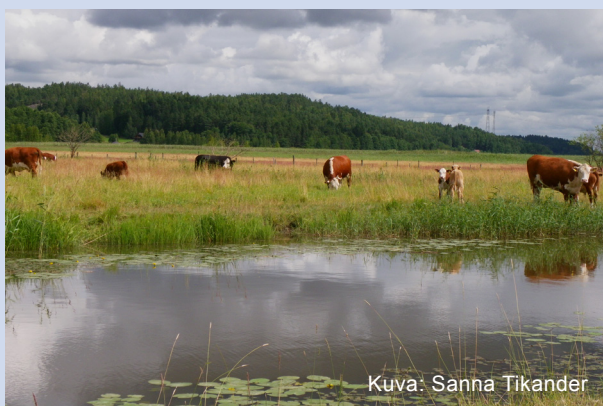
Halikonlahti on rehevä ja pohjukastaan erittäin rehevä merenlahti, jonka pohjukassa ravinnepitoisuudet ovat suurimmillaan. Halikonlahden veden laadussa on havaittavissa selvä vyöhykkeisyys sisäosista ulospäin mentäessä. Lahden pohjukka on luokiteltu ekologiselta tilaltaan huonoksi. Merialueen ekologisen tilan luokitukset löytyvät Saaristomeri -esitteestä.

Uskelanjoen keskivirtaama sekä fosfori- ja typpikuormitus vuosina 1970 - 2012

Vesienhoidon toimenpiteet

Vesienhoidon tavoitteen, vesien hyvän ekologisen tilan, saavuttamiseksi ja turvaamiseksi Halikonjoen, Uskelanjoen ja Purilanjoen vesistöalueiden vesistöihin kohdistuvaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta tulee merkittävästi vähentää. Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa vuoteen 2015 esitetään alueelle toimenpiteitä erityisesti maatalouden kuormituksen vähentämiseksi, mutta myös metsätalouden kuormituksen ja haja-asutuksen jätevesikuormituksen pienentäviä toimenpiteitä tarvitaan. Toimenpideohjelmassa on lisäksi esitetty kalateiden rakentamista ja virtavesien elinympäristökunnostuksia Halikonjokeen ja Uskelanjokeen. Vesienhoidon toimenpideohjelmat päivitetään osana vesienhoidon suunnittelua vuoden 2015 loppuun mennessä.

Salon seudun vesistöaluetyöryhmä on osa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Varsinais-Suomen liiton Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmaa, joka on ollut käynnissä vuodesta 1999 alkaen. Kaikki Salon seudun vesien tilasta ja sen parantamistoimista kiinnostuneet ovat tervetulleita vesistöaluetyöryhmän toimintaan.

Yhteystiedot:

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2, PL 236, 20101 Turku
www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Pro Saaristomeri -ohjelma
www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

Vesistökliniikka: www.vesistoklinikka.fi

2013

Lähteet ja lisätietoa:

Kirkkaasta sameaan. Meren kuormitus ja tila Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 6/2011
<http://www.doria.fi/handle/10024/82536>

Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelma vuoteen 2015. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisu 5/2010
<http://www.doria.fi/handle/10024/82603>

Jokien kuormitustiedot: Varsinais-Suomen ELY-keskus